

NESREČA NA TRIGLAVU

PETERICA POGUMNIH IZ MOJSTRANE

ANKICA MATOŠIN

Večini naših planincev se zdi kar samo po sebi razumljivo, da je njihova varnost v gorah zagotovljena: če bi se jim kaj zgodilo, bi jim takoj prišli na pomoč gorski reševalci, ki bi jih odnesli ali s helikopterjem odpeljali v najbližjo bolnišnico ali v ljubljanski Klinični center, če bi bilo treba. Malokdo natančneje ve, kakšno je delo gorskih reševalcev; preprosto si ga ne zna predstavljati. Toda ko se planinec znajde v težavah in ko se neposredno seznanj z delom gorskih reševalcev, je njegovo občudovanje teh pogumnih fantov brezmejno: kaj vse so pripravljeni storiti za človeka, ki se je v gorskem svetu znašel v stiski. Občutja v takšni situaciji je izredno lepo popisala v Naših planinah planinka, katere prispevek v celoti objavljamo v prevodu — da bi tudi slovenski planinci zvedeli, kako delo naših gorskih reševalcev cenijo planinci od drugod.

(Op. ur.)

Petega avgusta 1988 se je skupina članov PD Kamenar iz Šibenika odpravila na Triglav. Vremenska napoved: dež. Nositi je bilo treba veliko opreme: za dež in sonce, pa hrano za šest do osem dni, saj nameravamo prehoditi več vrhov. V skupini smo Ivica Jerkovič in Vinko, Vladimir, Zdenko in Ankica Matošin. Vsi smo dobro razpoloženi, veseli. Iz Šibenika na Jesenice smo se pripeljali z nočnim vlakom, z Jesenic do Mojstrane smo pot nadaljevali z avtobusom. Mojstrana je prekrasna v soncu, cvetju in zelenju, čista kot devica. Šestega avgusta smo prispeli po dolini Vrat do Aljaževega doma (1015 m). Osebj je bilo prijazno, dali so nam vse, za kar smo jih prosili. Tam bomo prenočili. Sobe so čiste, ni hrupa, čeprav nas je veliko in smo iz vrste evropskih držav. Nobenih težav ni, ni treba plačevati vnaprej, saj smo tukaj sami planinci: poštenje in zaupanje je na prvem mestu.

Naslednji dan ob sedmih smo se odpravili naprej. Naš cilj je bila Kredarica (2515 m) — torej bomo morali 1500 metrov premagati v eni sapi s težkim tovorom, saj imamo po 20 kilogramov težke nahrbtnike. Sklenili smo iti po prvi markirani poti, na katero bomo naleteli. Na našo nesrečo je bila to najbolj strma, brez življenja in brez vode. Na začetku poti je obvestilo: 6,5 ure do Kredarice. Ker smo imeli težka bremena, bomo potrebovali devet ur.

Izčrpani in preutrujeni smo prišli v dom. Dekleta v recepciji so nas sprejela z nasmehom, natakar prav tako; veselilo ga je,

da smo z morja, iz Šibenika, sredi poletja prišli na Triglav. Koča je bila polna planincev; vse je vrvelo kot v čebeljaku. Tam so bili celo triletni otroci. Skupina slepih planincev je tisti dan odšla na vrh in se vrnila. Prelepo je bilo videti cele družine tujcev z množico otrok, kako so navezani na vrvi šli drug za drugim. Simpatični natakar je prinesel vse, kar smo želeli. Dom na Kredarici je kot hotel: velik, urejen, osebj skrbno, hišni red vsi upoštevajo. Po topli večerji smo odšli spat. To je bilo pravo spanje!

Naslednji dan smo nadaljevali pot proti koči Planiki. Mišice so bolele, nahrbtniki, ki so bili vseskozi enako težki, pa se zdijo ta dan še težji. Jutro je prekrasno sončno. V eni uri smo v Planiki, kjer nas sprejme prijazna oskrbnica in nam ponudi čaj, kavo — vse dá, kar ima. Ni še gneče, ker so planinci še na poteh. Pustimo svojo opremo v koči in ob osmih odidemo na vrh Triglava.

NESREČA

Sonce že žge, majice postajajo mokre od potu, kolena škripljejo, vendar počasi in varno lezemo navkreber: nekaj časa klini, nekaj časa jeklenica — in v dveh urah smo na vrhu. Vsi srečni smo: pogled je do Italije in Avstrije in na prekrasno Slovenijo. Dolina Vrat in Mojstrana sta kot na dnu kotla in čudimo se, kako smo se lahko povzpeli po takšni strmini.

Ko sem se nagledala te lepote, sem vzela dnevnik in stopila proti skrinjici, da bi vanj pritisnila žig. Samo korak pred skrinjico mi je spodrsnilo in zgodila se je huda nesreča: potrgale so se mi kolenske vezi in noga mi je skočila iz sklepa. Ni bilo niti padca niti udarca, ampak navaden zdrs po gladki skali, visoki komaj za ped.

Tisto jutro je bilo na Triglavu kakšnih 150 do 200 planincev — in vsi so hoteli pomagati. Najprej so mi pomagali naši planinci iz Šibenika, nato pa mi je nogo imobiliziral neki planinec, za katerega ne vem, od kod je bil, na Triglavu pa je bil z ženo. Isti zakonski par je odšel v Planiko in od tam po planincih poslal dva litra cedevite. Želela bi, da bi se mi javila ali da bi me obiskala v Šibeniku. Sporočiti je bilo treba na Kredarico, da sem se poškodovala, kar je storil moj sin Vladimir: pri meteorologih je dal podatke, ki so jih poslali na Jesenice, Vladimiru pa so dali odejo, naj jo odnese meni na vrh, saj je bila skala, na kateri sem ležala, mrzla in mi je mraz že prodril do kosti. Vladimir je v dveh urah sestopil na Kre-

darico in se spet vrnil na vrh z novico, da bo pome prišel čez tri ure helikopter.

Medtem ko smo ga čakali, so se planinci zbirali okoli mene in vsi hoteli pomagati. Zakonski par iz Poljske se je vračal na Kredarico, vendar mi je pred odhodom pustil svoj vetrovki, da me ne bi zeblo. Ni bilo važno, ali ju bom lahko vrnila, pomembno je bilo, da sta mi pomagala. Planinci iz Nemčije, Francije, Nizozemske so mi dajali tablete proti bolečinam, Italijani čokolado, Čehi in Avstrijci piškote. Nekí Nizozemec je potegnil iz žepa astrofolijo, ki jo uporabljajo astronauti, in me pokril z njo, da bi me zavaroval pred soncem. Vsi so fotografirali drug druge in čakali, da bi videli, kako mi bo nudena pomoč. Spremljali so dirko oblakov. Do dveh popoldne je bilo nebo jasno, potem pa je zapihalo in od nekod so se pojavili oblaki. Na obrazih planincev je bilo videti zaskrbljenost; vedeli so, da se bo vreme spremenilo in da ne smejo ostati na vrhu.

REŠEVALCI

Okoli 15. ure je bilo slišati helikopter, vendar so bili oblaki tako gosti, da ga nismo videli. Nismo vedeli, kaj se dogaja nad nami in kaj pod nami. Nemir se je naselil v planincih, vendar ni nihče odšel z vrha Triglava. Okrog 16. ure so prišli na vrh reševalci z reševalno opremo — peterica fantov. Nisem verjela lastnim očem: prišli so po mene! Jokala sem od sreče, od bolečine, od vročine in od mraza. Spraševala sem se, kako me nameravajo spuštiti do Planike, oni pa so se nasmihali in me tolažili. Eden je dejal, da ne bo lahko glade na mojo težo 70 kilogramov, vendar me bodo kljub temu spustili. Spuštili oziroma prinesli so me po megli, dežju, ledu, grmenju, nad prepadi z jeklenicami, klini in podori gruščja, kjer bi se lahko vsak trenutek komu kaj zgodilo — pa ne le enemu, ampak vsem. Toda mladi fantje iz tiste prelepe Mojstrane so me prinesli v Planiko, mokro od dežja, potu, prestrašeno tudi za njihova življenja, prinesli so me do helikopterja. Vsi so bili srečni, sama pa sem bila brez besed.

Čudila sem se tem pogumnim fantom, da se ukvarjajo s tako napornim in nevarnim delom. Nimam dovolj besed zahvale, kajti tisto, s čimer se oni ukvarjajo, meji na nemogoče. Ali sploh kdo ve, s čim se ukvarjajo in kako to delajo? Sama zdaj to vem in jim tega ne bom nikoli pozabila. Ali njihove matere in žene tretpetajo, kadar gredo njihovi fantje v hribe?

Prinesli so me do helikopterja (miličniškega iz Kranja), me položili vanj in se odstranili. Eden od njih mi je poslal poljub, kot da bi me hotel ohrabriti.

V helikopterju sta bila mlad pilot in zdravnik za bolnikovo spremstvo. Do Jesenic je bilo eno samo vprašanje: »Ali se bo-

jite?« Ne, ne bojim se, ves strah je ostal na Triglavu s fanti iz Mojstrane! Čeprav me je v želodcu tiskalo od bolečin, nisem mislila na nič drugega kot na fante iz Gorske reševalne službe iz Mojstrane. Ali v resnici obstajajo ali pa so to samo sanje? Kje živijo, kaj delajo, kakšne so njihove matere, žene, otroci? Nič mi ni jasno. — Ko je na Malem Triglavu začelo grmeti, sem jih prosila in jim predlagala, naj me pustijo, ker je vendarle bolje, da se kaj zgodi samo meni kot vsem skupaj. Začeli so se smejeti in me hrabriti, da bo vse v redu. Bilo je tako, kot je rekla peterica pogumnih iz Mojstrane (saj ne vem niti njihovih imen).

OPERACIJA

Helikopter je pristal na strehi bolnišnice na Jesenicah. Zdravniki, sestre, vsi so bili na nogah; že nekaj ur so čakali, da me prevzamejo. V treh urah so me pregledali, slikali in operirali. Vse to se je dogajalo ponoči, ker so me pozno pripeljali. Zjutraj sem se zbudila v majhni, čisti sobi s tremi posteljami.

Operacija je bila končana, všili so mi ploščice, žice, vijake in kaj vem kaj še vse. Noga je povita, vendar boli — otečena je. Pri viziti sestra Marija sname obvezo, da lahko kirurg vidi rano. Zame je to šok: noga je razrezana in zašita z zunanje in notranje strani. Obiščejo me doktor Fabijan, Lah in še nekdo in pravijo, da so mi naredili lepe, majhne šive in da bo noga spet lepa. Nič jih ne moti, da ne govorim slovensko, vse razumejo — tako oni kot jaz. Dvajset dni sem bila na kirurgiji. Vse, za kar sem prosila, sem dobila, nekatere stvari pa so mi celo sami ponudili.

Mesto Jesenice in njegova bolnišnica sta lahko ponosna, da imata take strokovnjake, kirurgji pa so lahko srečni, da imajo take sestre in drugo osebje v svojem oddelku.

Hvala jim za ves trud in pomoč, ki so mi jo nudili; naj s ponosom pripovedujejo, da delajo v Splošni bolnišnici Jesenice.

(Naše planine)

Wandin peti osemstisočak

Poljakinja Wanda Rutkiewicz (46) se je tudi letos zadovoljna vrnila iz Karakoruma. Kot članica britanske ženske odprave se je 12. julija z njeno voditeljico Rono Lampard (30) povzpela na 8035 metrov visoki Gašerbrum II. Wanda torej v ženski konkurenci še naprej vodi po številu osvojenih osemstisočakov: to je bil že njen peti za Everestom (1978), Nango Parbatom (1985), K-2 (1986) in Šišo Pangmo (1987). Bila je prva Evropejka na Everestu, na drugem najvišjem vrhu na svetu, na K-2, pa celo prva ženska.